

Věrné pomocnice

V Pošumaví se mezi starými ženami říkávalo, že z novorozeněte, co už má zoubky, bude noční můra. Ta chodí na lidi, trápí je a tlačí. Aby tomu nešťastnému osudu zabránila, dala porodní bába takovému dítěti do pusy nejdřív kousek dřeva. Všeobecně se soudilo, že nemluvně pak dá lidem pokoj a věnuje se jen stromům na sadě, nebo v lese. Jisté je, že počátkem 18. století ve lhenické farnosti se naše báby babicí už s podobným případem nesetkaly. A že se něco natrmácely za každého počasí, v letních bouřkách i sněhových vánicích po městečku, přilehlých samotách a mlýnech! V naučení pro ně se pravilo, že počestné, šlechetné a střízlivé živobytí musí vésti, mlčenlivé býtí, ve dne v noci ku porodu pracujícím ochotně a pilně přispěti. Ta, která k vyhnání plodu života radu dá, neb k tomu nápomocna jest - skutečným mordem bude obviněna. Jestli život dítěte v nebezpečenství je, bába nikdy neopomine i křest udělití ...

Jejich jména pro nás zachoval P. Václav Michael Pelikán v nejstarší lhenické matrice na straně 240. V latinském záznamu, který přeložila archivářka PhDr. Věra Smolová, stojí psáno:

„30. května 1726 složily přísahu porodní báby, a také aby farář znal jejich jména, jsou vypsány.

V městečku Lhenice: Anna manželka Václavy Trnky staršího, Alžběta Noskova, Marjána manželka Matouše Sýkory a žákyně bez přísahy Marjána manželka Martina Sýkory.

Ve Vodici: Apolonie Krejčova vdova, Eva manželka Jiřka Paráčka (roz. Jungbauerová - pozn. aut.), Ludmila manželka Lukáše Jiskry - žákyně, a Marjána Růžičkova.

V Oujezdci: Voršila Kramplova vdova (roz. Kunešová - pozn. aut.), Markéta Mlsíkova vdova.

Ve Vadkově: Rozyna manželka Václava Šandery, Apolonie manželka Tomáše Harta a žákyně Astra Chadova.

V Jámě: Rozyna Sedláková vdova a Marjána manželka Tomáše Líbala.

Ve Lhotě: Anna Chalupníková stará vdova (po Jakubu Machartovi - pozn. aut.), Voršila manželka Martina Panuše z Mičovic.

V Mičovicích: Voršila Kafkova vdova a Alžběta manželka Jiřka Slámy (pův. příjmením Jiřka Friše, rozená Kubišová z Jámy - pozn. aut.).

Ve Vrbici: Žofie manželka Řehoře Ševce, Marjána Duškova (Touškova - pozn. aut.) vdova, Anna manželka Matouše Křenky.

V Hořkovicích: Žofie manželka Jana Nikodéma a Marjána manželka Vavřince Štejna. Vzpomenuté ženy vyjma tři žákyň, jež k nim byly přidány, aby se u nich vyučily, složily k rukám místního duchovního správce Václava Michaela Pelikána přísahu roku a dne, jak psáno výše“.

Lhenické porodní báby zkoušel krajský fyzikus. Většina jmenovaných se už nedožila vydání prvního Zemského zdravotního řádu v roce 1753 za panování císařovny Marie Terezie. Ten přikazoval zvýšení jejich odbornosti školením a praktickým cvičením u chirurgů, profesorů anatomie na pražské lékařské fakultě. Nepočítly si ani v učebnici slavného vídeňského porodníka Crantze, přeložené do češtiny r. 1756 jako “Výborné naučení pro báby a jiné při porodích pomáhající osoby“ a znovu vydané r. 1772 pod názvem „Uvedení k pravému a dokonalému babímu umění“.

V řadě pokolení našich předků je vystřídaly další lhenické ženy. Bez jejich zkušeností a pomoci v pravý čas bychom si ani dnes moc nezavzpomínali.

Miloslav Trnka